

Přechod z poměrné metody konsolidace na metodu ekvivalence podle IFRS[#]

*Marie Zelenková**

Úvod

V případě existence společného rozhodujícího vlivu byla mezinárodními standardy účetního výkaznictví, konkrétně IAS 31 Účasti na společných podnikáních, řadu let pro sestavení konsolidované účetní závěrky používána poměrná metoda. Další metodou, pomocí níž bylo možno sestavit účetní závěrku za skupinu, ve které se vyskytovaly spoluovládající a spoluovládaná jednotka, bylo použití ekvivalenční metody. V současné době již použití poměrné metody podle IFRS není možné. V květnu 2011 Rada pro mezinárodní účetní standardy (International Accounting Standards Board, IASB) schválila, že v případě spolurozhodujícího vlivu lze použít pouze metodu ekvivalence. IAS 31 byl zcela nahrazen IFRS 11 Společná uspořádání a výše popsaná změna se stala účinnou pro účetní závěrky sestavené za účetní období počínající dnem 1. 1. 2013 a později. Rok 2014 se tak stal pro většinu spoluovládajících účetních jednotek prvním rokem, ve kterém se zveřejňují výkazy za skupinu pouze pomocí ekvivalenční metody.

Príspevek se v dalším textu zaměřuje na pravidla, která byla IFRS (IASCF, 2005) vydána právě pro přechod z poměrné metody na metodu ekvivalenční. Na ilustrativním příkladu jsou ukázány možné problémy vyplývající právě ze změny metody v prvním roce a v následujících letech spolu s možným řešením těchto problematických míst. Cílem příspěvku není a ani nemůže být popis všech skutečností, které v souvislosti s přechodem z metody poměrné na metodu ekvivalenční mohou vyvstat. Předmětem zájmu příspěvku je popis základního postupu v prvním roce přechodu, dopad těchto úprav do dalších let a dále popis důsledků striktního uplatnění ustanovení IFRS 11 na výši vykazovaného vlastního kapitálu po přechodu z poměrné metody na metodu ekvivalenční. S ohledem na rozsah příspěvku není příspěvek zaměřen na dopad eliminací vzájemných transakcí a zůstatků do sestavovaných účetních výkazů při přechodu z poměrné metody na metodu ekvivalenční. Této problematice by bylo vhodné věnovat specifickou pozornost v rámci samostatného příspěvku.

Změny podle IFRS 11

Dne 12. 5. 2011 bylo schváleno a vydáno několik standardů, které nahradily nebo provedly zásadní novely do té doby účinných standardů. Nově přijaté či novelizované standardy se staly účinnými pro sestavení účetních závěrek za období začínající 1. 1. 2013 a později. V balíčku těchto nově přijatých standardů se nachází i IFRS 11 Společná uspořádání, který stanovuje zásady pro účetní vykazování účetních jednotek, jež jsou součástí těchto společných uspořádání. IFRS 11 plně nahradil do té doby platný IAS 31 Účasti na společném podnikání.

IFRS 11 definuje společná uspořádání jako struktury, které jsou předmětem společného ovládní dvou či více stran. Společné ovládní je vymezeno jako smluvně dohodnuté sdílení ovládní společného uspořádání, které existuje za předpokladu, že rozhodování o významných záležitostech vyžadují jednohlasný souhlas stran sdílejících toto ovládní. Standard rozeznává

[#] Tento příspěvek byl zpracován jako jeden z výstupů výzkumného projektu Fakulty financí a účetnictví VŠE v Praze, který je realizován v rámci institucionální podpory VŠE IP 100040.

^{*} Ing. Marie Zelenková, Ph.D. – odborná asistentka; Katedra finančního účetnictví a auditingu, Fakulta financí a účetnictví, Vysoká škola ekonomická v Praze, nám. W. Churchilla 4, 130 67 Praha 3; <zelenm@vse.cz>.

dva typy společných uspořádání, a to společné činnosti a společná podnikání. Blíže o rozdílech mezi společnými činnostmi a společným podnikáním viz Picker aj. (2012), Zelenka – Zelenková (2011a, s. 21-27, 2013, s. 17).

Zásadní změna, kterou IFRS 11 přinesl oproti předchozímu standardu IAS 31, je zrušení možnosti použít poměrnou metodu konsolidace pro sestavení konsolidovaných účetních výkazů v případě společných podnikání. Před přijetím IFRS 11 byla tato významná změna široce diskutována. Významní představitelé odborné veřejnosti argumentovali proti eliminaci poměrné metody tím, že použitím ekvivalenční metody pro společné ovládání již nebude rozdíl mezi podobou těchto výkazů při společném ovládání oproti situaci, kdy má investor pouze podstatný vliv. Ačkoliv někteří odborníci bránili zrušení poměrné metody tím, že společné ovládání je vyšší stupeň manažerské angažovanosti a vlivu na podnikatelská rozhodování než uplatňování „pouze“ podstatného vlivu, Mezinárodní standardy účetního výkaznictví v rámci tzv. „Basis for Conclusions on IFRS 11 Joint Arrangements“ (viz IASB, 2011, česky: „Zdůvodnění závěrů IFRS 11 Společná uspořádání“) zveřejňují své rozhodnutí, že ekvivalenční metoda je vhodnou metodou i pro vykázání společného ovládání. Bližší vysvětlení a další důvody, proč byla poměrná metoda novelizací standardů zrušena, IFRS neuvádí.

Přechod z vykazování pomocí poměrné metody na ekvivalenční metodu podle IFRS

Pomocí ustanovení uvedených v příloze C, která je nedílnou součástí standardu a má stejnou závaznost jako znění standardu samotného, IFRS 11 určuje základní pravidla, jež by měla být respektována při aplikaci změny ze sestavení konsolidovaných výkazů pomocí poměrné metody v souvislosti s přechodem na následné vykazování pomocí ekvivalenční metody. Bližší popis těchto pravidel je uveden níže. Dále také viz Ernst & Young (2011).

Při přechodu z poměrné metody konsolidace na metodu ekvivalenční uzná účetní jednotka svou investici do společného podnikání k začátku bezprostředně předcházejícího období. Tuto investici k výše uvedenému dni ocení jako úhrn účetních hodnot aktiv a dluhů (resp. položek čistých aktiv), které účetní jednotka předtím poměrně konsolidovala, a to včetně jakéhokoli goodwillu vzniklého z akvizice k datu akvizice. Pokud goodwill byl přiřazen vyšší (resp. nadřazené) peněžotvorné jednotce, nebo skupině peněžotvorných jednotek, pak by účetní jednotka měla přiřadit goodwill ke společnému podnikání na základě poměru účetních hodnot společného podnikání a peněžotvorné jednotky nebo skupiny peněžotvorných jednotek, k nimž náleží. Blíže o goodwillu a definici peněžotvorné jednotky viz Zelenka (2006).

Ocenění investice postupem uvedeným v předchozím odstavci se považuje za počáteční ocenění, tj. jako by se jednalo o pořizovací náklady investice k původnímu uznání. Toto ocenění by účetní jednotka měla dále otestovat podle IAS 28, aby zjistila, zda u investice není potřeba vykázat dále ztrátu z jejího zhoršení. Pokud by test prokázal, že se k investici váží jakékoliv známky zhoršení, upravily by se o tuto ztrátu ze zhoršení investice nerozdělené zisky minulých let, a to opět k prvnímu dni období bezprostředně předcházejícího období povinného přechodu z poměrné metody na metodu ekvivalenční.

V případě, že by rozdíl mezi součtem všech dříve poměrně konsolidovaných aktiv a součtem všech dříve poměrně konsolidovaných dluhů i po navýšení o goodwill vzniklý k datu akvizic vyšel záporně, pak by účetní jednotka měla posoudit, zda se skutečně jedná o dluh, ať už právního či neprávního charakteru. Jedná-li se o dluh, měla by tento dluh účetní jednotka vykázat v rámci cizího kapitálu. Vyjde-li rozdíl záporně i přesto, že jednotka nemá právní nebo jiný závazek ve vztahu k záporným čistým aktivům, nebude zvyšovat výši cizího kapitálu, ale měla by upravit nerozdělené zisky minulých let k prvnímu dni období bezprostředně předchozího období přechodu.

Bude-li účetním obdobím kalendářní rok, pak podle požadavků stanovených v IFRS 11 musí spoluovládající jednotka nejpozději za účetní období (tj. kalendářní rok) 2013 zveřejnit výkazy pouze pomocí ekvivalenční metody. Výkazy sestavené pomocí poměrné metody mohou být naposledy zveřejněné za účetní období (tj. kalendářní rok) 2012. Mezinárodní standardy požadují sestavení výkazů i za tzv. srovnávací období. Aby bylo možné údaje vykázané v předcházející účetní závěrce považovat za údaje, jež lze srovnávat s údaji vykazovanými za běžné období, musí být výkazy za srovnávaná období sestaveny na základě stejných metod. IFRS požadují v rámci vykazování srovnávacích výkazů dvě rozvahy za dvě účetní období bezprostředně předcházející běžnému účetnímu období a jeden výkaz úplného výsledku za účetní období bezprostředně předcházející běžnému účetnímu období. Z tohoto důvodu IFRS 11 požaduje, aby spoluovládající jednotka (za podmínek výše uvedených) sestavila rozvalu pomocí ekvivalenční metody již k 1. 1. 2012.

Vybrané problematické oblasti související s přechodem z poměrné metody na ekvivalenční metodu podle IFRS 11

Jak bylo zmíněno v předchozím textu o záporný rozdíl (mezi součtem všech dříve poměrně konsolidovaných aktiv a součtem všech dříve poměrně konsolidovaných dluhů) zvýšený o goodwill vzniklý z použití poměrné konsolidační metody spoluovládající jednotka upraví nerozdělené zisky (resp. výsledky) minulých let. Standard IFRS 3 Podnikové kombinace při výpočtu goodwillu vychází z ocenění majetkové účasti bez vedlejších pořizovacích nákladů. Vedlejší pořizovací náklady k investici při použití poměrné metody snížily výsledek hospodaření investora k datu akvizice (v následujících letech se toto snížení projevilo v nerozdělených výsledcích minulých let). Při aplikaci IAS 28 Investice do přidružených jednotek a společných podnikání je při výpočtu rozdílu pro určení, zda se k datu získání podstatného vlivu použije rozvinutá nebo nerozvinutá metoda ekvivalence, použito ocenění majetkové účasti v pořizovacích nákladech, tj. včetně vedlejších pořizovacích nákladů. Blíže o ocenění majetkové účasti v pořizovacích nákladech viz Zelenka – Zelenková (2013, s. 113). Ustanovení IFRS 11, pojednávající o postupu při přechodu z poměrné metody na metodu ekvivalenční, se o vedlejších pořizovacích nákladech specificky nezmiňují.

Dalším případem, kdy budou údaje odlišně vykazované u jednotky, která přešla z poměrné metody konsolidace oproti jednotce, která používala ekvivalenční metodu ode dne nabytí významného vlivu, je situace, kdy vlastněná (resp. spoluovládaná) jednotka vykazuje tak vysokou výši záporných čistých aktiv¹, že by došlo k vykazování záporné hodnoty investice, pokud by o podíl investora na těchto záporných čistých aktivech mělo být korigováno (tj. sníženo) ocenění investice. Mezinárodní standardy účetního výkaznictví nedovolují vykazování jakéhokoliv záporného aktiva. Z tohoto důvodu je možné snížit ocenění investice maximálně na nulu. Vznikne-li tato situace až poté, co již investor uplatňuje svůj významný vliv (vč. podstatného), požaduje IAS 28, aby investor přerušil uznávání svého podílu na dalších ztrátách. Pokud přidružený podnik následně vykazuje zisky, investor znovu začne uznávat svůj podíl na těchto ziscích pouze poté, co se jeho podíl na ziscích vyrovnal podílu na ztrátách, který nebyl uznán.

Na rozdíl od výše uvedeného při přechodu z poměrné metody na ekvivalenční metodu se ocenění investice podle příslušného ustanovení IFRS 11² považuje za prvotní uznání, tj. jako by se jednalo o pořizovací náklady investice. Uznání investice v souvislosti s přechodem

¹ Přičemž do výpočtu těchto čistých aktiv bylo bráno v úvahu jejich přecenění na reálnou hodnotu k datu nabytí významného vlivu a zohledněn odložený daňový závazek vyplývající z tohoto přecenění.

² Konkrétně jde o odstavec C2, který při přechodu z poměrné konsolidace na ekvivalenční metodu požaduje, aby byla investice oceněna k začátku bezprostředně předcházejícího období, a to jako úhrn účetních hodnot aktiv a dluhů, které účetní jednotka předtím poměrně konsolidovala, včetně jakéhokoliv goodwillu vzniklého z akvizice.

z poměrné metody na metodu ekvivalenční v nulové výši v důsledku toho, že investorův podíl na identifikovatelných čistých aktivech zvýšený o goodwill je záporný, nelze považovat za přerušení uznání investorova podílu na ztrátách spoluovládané jednotky. Proto se na investora nevztahuje ustanovení, že investor může znovu uznávat svůj podíl na ziscích vlastněné společnosti až poté, co jeho podíl na ziscích vyrovnal neuznaný podíl na ztrátách.

Tyto dva odlišné způsoby uplatnění (resp. neuplatnění) podílu na ztrátách držené jednotky mohou způsobit, že vlastní kapitál vykázáný ke stejnému dni podle metody ekvivalence, jež byla použita od samého počátku nabytí významného podílu, nebude shodný s výší vlastního kapitálu vykazaného v situaci, že investor zpočátku sestavoval konsolidované výkazy pomocí metody poměrné a následně přešel na sestavení výkazů pomocí metody ekvivalence. Tento závěr potvrzuje i řešení následujícího ilustrativního příkladu.

Ilustrativní příklad

V roce 2010 investor I nakoupil 30% podíl na vlastním kapitálu účetní jednotky S. K datu akvizice uzavřel investor I dohodu o společném ovládní s jiným investorem, který držel taktéž 30% podíl na vlastním kapitálu účetní jednotky S. Investor I se díky takto uzavřené smlouvě stal spoluovládací jednotkou a účetní jednotka S se stala spoluovládanou jednotkou. U obou investorů představuje podíl na vlastním kapitálu shodný podíl na hlasovacích právech. Kupní cena investice činila 300 tis. p. j. Investor I navíc zaplatil různé další poplatky související s pořízením investice v celkové výši 30 tis. p. j. K datu akvizice bylo zjištěno, že společnost S drží pozemek, který vykazuje v účetní hodnotě 500 tis. p. j., avšak jeho ocenění v reálné hodnotě (resp. „fair value“) by činilo 1 mil. p. j. Blíže o ocenění v reálné hodnotě viz Zelenka, – Zelenková (2013). Tento pozemek účetní jednotka S koncem roku 2010 prodala za prodejní cenu 1,6 mil. p. j. Dále byla k datu akvizice ve společnosti S nově identifikována nehmotná aktiva v ocenění reálnou hodnotou ve výši 100 tis. p. j. Účetním obdobím je kalendářní rok. Sazba daně ze zisku pro obě společnosti činí 20 %. Pro zjednodušení příkladu platí předpoklad, že i případné dividendy by se zdaňovaly stejnou, tj. 20% sazbou daně. Rozvahy obou společností k datu akvizice a k závěrkovým datům jsou uvedeny níže.

Tab. 1: Individuální rozvahy spoluovládací jednotky I a spoluovládané jednotky S k datu akvizice a ke všem relevantním závěrkovým datům

Rozvaha jednotky I k datu nabytí podílu na jednotce S r. 2010			
Aktiva v tis. p. j.		Pasiva v tis. p. j.	
<i>DNM</i>	50	<i>ZK</i>	1 000
<i>DHM</i>	1 000	<i>NZML</i>	200
<i>MU</i>	330	<i>VH b.o.</i>	100
<i>KA</i>	1 720	<i>CK</i>	1 800
Σ Aktiv	3 100	Σ Pasiv	3 100

Rozvaha jednotky S k datu akvizice r. 2010			
Aktiva v tis. p. j.		Pasiva v tis. p. j.	
<i>DNM</i>	140	<i>ZK</i>	300
<i>DHM</i>	860	<i>NZML</i>	50
<i>KA</i>	400	<i>VH b.o.</i>	20
		<i>CK</i>	1 030
Σ Aktiv	1 400	Σ Pasiv	1 400

Rozvaha jednotky I k 31. 12. 2010			
Aktiva v tis. p. j.		Pasiva v tis. p. j.	
<i>DNM</i>	80	<i>ZK</i>	1 000
<i>DHM</i>	920	<i>NZML</i>	200
<i>MU</i>	330	<i>VH b.o.</i>	250
<i>KA</i>	1 970	<i>CK</i>	1 850
Σ Aktiv	3 300	Σ Pasiv	3 300

Rozvaha jednotky S 31. 12. 2010			
Aktiva v tis. p. j.		Pasiva v tis. p. j.	
<i>DNM</i>	120	<i>ZK</i>	300
<i>DHM</i>	300	<i>NZML</i>	50
<i>KA</i>	580	<i>VH b.o.</i>	120
		<i>CK</i>	530
Σ Aktiv	1 000	Σ Pasiv	1 000

Rozvaha jednotky I k 31. 12. 2011			
Aktiva v tis. p. j.		Pasiva v tis. p. j.	
<i>DNM</i>	60	<i>ZK</i>	1 000
<i>DHM</i>	800	<i>NZML</i>	450
<i>MU</i>	330	<i>VH b.o.</i>	50
<i>KA</i>	2 010	<i>CK</i>	1 700
Σ Aktiv	3 200	Σ Pasiv	3 200

Rozvaha jednotky S k 31. 12. 2011			
Aktiva v tis. p. j.		Pasiva v tis. p. j.	
<i>DNM</i>	100	<i>ZK</i>	300
<i>DHM</i>	340	<i>NZML</i>	170
<i>KA</i>	160	<i>VH b.o.</i>	-900
		<i>CK</i>	1 030
Σ Aktiv	600	Σ Pasiv	600

Rozvaha jednotky I k 31. 12. 2012			
Aktiva v tis. p. j.		Pasiva v tis. p. j.	
<i>DNM</i>	70	<i>ZK</i>	1 000
<i>DHM</i>	780	<i>NZML</i>	500
<i>MU</i>	330	<i>VH b.o.</i>	140
<i>KA</i>	1 520	<i>CK</i>	1 060
Σ Aktiv	2 700	Σ Pasiv	2 700

Rozvaha jednotky S k 31. 12. 2012			
Aktiva v tis. p. j.		Pasiva v tis. p. j.	
<i>DNM</i>	80	<i>ZK</i>	300
<i>DHM</i>	410	<i>NZML</i>	-730
<i>KA</i>	310	<i>VH b.o.</i>	100
		<i>CK</i>	1 130
Σ Aktiv	800	Σ Pasiv	800

Rozvaha jednotky I k 31. 12. 2013			
Aktiva v tis. p. j.		Pasiva v tis. p. j.	
<i>DNM</i>	60	<i>ZK</i>	1 000
<i>DHM</i>	960	<i>NZML</i>	640
<i>MU</i>	330	<i>VH b.o.</i>	-250
<i>KA</i>	1 450	<i>CK</i>	1 410
Σ Aktiv	2 800	Σ Pasiv	2 800

Rozvaha jednotky S k 31. 12. 2013			
Aktiva v tis. p. j.		Pasiva v tis. p. j.	
<i>DNM</i>	60	<i>ZK</i>	300
<i>DHM</i>	270	<i>NZML</i>	-630
<i>KA</i>	470	<i>VH b.o.</i>	200
		<i>CK</i>	930
Σ Aktiv	800	Σ Pasiv	800

Vysvětlivky: *DNM* = dlouhodobý nehmotný majetek, *DHM* = dlouhodobý hmotný majetek, *MU* = majetková účast oceněná pořizovací cenou, *KA* = krátkodobá aktiva, *ZK* = základní kapitál, *NZML* = nerozdělené výsledky minulých let, *VH b.o.* = výsledek hospodaření běžného období, *CK* = cizí kapitál.

Investor I pro sestavení konsolidované účetní závěrky za společná podnikání používal IFRS, a to poměrnou metodu. K datu nabytí 30% podílu investor spočítal goodwill v souladu s požadavky IFRS 3 – viz níže uvedený výpočet.

$$GW = MU_{CP} - p \cdot (I\check{C}A_{FV} - ODZ), \quad (1)$$

$$GW = 300 - 0,3 \cdot (370 + 600 - 120) = 45 \text{ (v tis. p. j.)}.$$

kde *GW* = goodwill,

MU_{CP} = majetková účast oceněná cenou pořízení (tj. bez vedlejších pořizovacích nákladů),

p = podíl investora,

IĎA_{FV} = identifikovatelná čistá aktiva přeceněná k datu akvizice na reálnou hodnotu,

ODZ = odložený daňový závazek.

K datu nabytí podílu na jednotce S investor sestavil konsolidovanou rozvahu pomocí poměrné metody postupem stanoveným mezinárodními standardy. Z rozvahy vyloučil majetkovou účast investora v jednotce S ve výši pořizovacích nákladů, o vedlejší pořizovací náklady snížil výsledek hospodaření investora, dále vyloučil vlastní kapitál účetní jednotky S, ke každé položce aktiv a závazků investora připočetl aktiva a závazky spoluovládané jednotky S v poměrné výši rovnající se investorovu podílu, k aktivům, která byla k datu akvizice podhodnocena, připočetl poměrnou výši přecenění na reálnou hodnotu a nakonec do

konsolidované rozvahy zahrnul goodwill a odložený daňový závazek vyplývající z poměrného zvýšení identifikovatelných čistých aktiv. Blíže o metodě poměrné – viz Alfredson (2007), Zelenka – Zelenková (2013, s. 107, 2011b, s. 33-38).

$$ODZ = p \cdot (ZC_U - ZC_D) \cdot t, \quad (2)$$

$$ODZ = 0,3 \cdot (1\,100 - 500) \cdot 0,2 = 36 \text{ (v tis. p. j.)}$$

kde ZC_U = účetní základna aktiv uznaných pro potřeby sestavení konsolidované závěrky k datu nabytí podílu v ocenění reálnou hodnotou (hodnota aktiv vykazovaná v konsolidované účetní závěrce),

ZC_D = daňová základna aktiv, která byla k datu nabytí podílu předmětem přecenění na reálnou hodnotu (hodnota aktiv vykazovaná v individuální účetní závěrce³),

T = sazba daně ze zisku spoluovládané jednotky.

Výsledná podoba konsolidované rozvahy k datu nabytí podílu na účetní jednotce S, včetně výpočtů jednotlivých položek vykazovaných v rozvaze, je uvedena v následující tabulce.

Tab. 2: Rozvaha sestavená pomocí poměrné metody k datu nabytí podílu na jednotce S

Rozvaha sestavená poměrnou metodou k datu nabytí podílu na jednotce S v r. 2010					
Aktiva v tis. p. j.			Pasiva v tis. p. j.		
<i>GW</i>	$300 - 0,3 \cdot (370 + 600 - 120)$	45	<i>ZK</i>	ZK_I k datu nabytí podílu	1 000
<i>DNM</i>	$50 - 0,3 \cdot (140 + 100)$	122	<i>NZML</i>	$NZML_I$ k datu nabytí podílu	200
<i>DHM</i>	$1\,000 - 0,3 \cdot (860 + 500)$	1 408	<i>VH b.o.</i>	$VH b.o._I$ k datu nabytí podílu	70
<i>KA</i>	$1\,720 - 0,3 \cdot 400$	1 840	<i>ODZ</i>	$0,3 \cdot (500 + 100) \cdot 0,2$	36
			<i>CK</i>	$1\,800 - 0,3 \cdot 1030$	2 109
Σ Aktiv		3 415	Σ Pasiv		3 415

Vysvětlivky: ZK_I = základní kapitál investora, $NZML_I$ = nerozdělené výsledky minulých let investora, $VH b.o._I$ = výsledek hospodaření investora.

Při sestavení konsolidované rozvahy k 31. 12. 2010, i při sestavení rozvah k následujícím závěrkovým datům, investor postupoval obdobně, jako při sestavení rozvahy pomocí poměrné metody k datu nabytí podílu na jednotce S. Poté investor sestavil níže uvedené výkazy (viz Tab. 3).

V rámci položek vykazovaných ve výše uvedených konsolidovaných rozvahách si zvláštní pozornost zasluhuje úprava v důsledku prodeje pozemku, který byl k datu akvizice předmětem přecenění na reálnou hodnotu a dále výpočty jednotlivých složek konsolidovaného vlastního kapitálu.

Ze zadání příkladu vyplývá, že účetní jednotka S koncem roku 2010 prodala pozemek, který byl k datu akvizice předmětem přecenění na reálnou hodnotu. S ohledem na skutečnost, že pořizovací náklady pozemku činily 500 tis. p. j., ale pro účely sestavení konsolidované účetní závěrky byl pozemek přeceněn na reálnou hodnotu ve výši 1 mil. p. j., měl by konsolidovaný výsledek z prodeje dlouhodobého aktiva činit pouze 100 tis. p. j. a nikoliv 600 tis. p. j., jak ho

³ Příklad pracuje se zjednodušujícím předpokladem, že hodnota, v níž je aktivum zachycené v individuální účetní závěrce, je zároveň daňovou základnou tohoto aktiva. Ve skutečnosti tomu však takto být nemusí. Pokud by daňová základna aktiva byla odlišná od hodnoty, v níž je aktivum vykazováno v individuální účetní závěrce, pak se jako daňová základna aktiva pro výpočet odložené daně při sestavení konsolidované účetní závěrky musí vzít skutečná daňová základna aktiva (a nikoliv účetní hodnota vykazovaná v individuální účetní závěrce).

vykazuje účetní jednotka S ve své individuální účetní závěrce. Konsolidovaná rozvaha sestavená poměrnou metodou si k 31. 12. 2010 vyžádá úpravu sestávající ze snížení výsledku hospodaření o 150 tis. p. j. (tj. o 500 tis. p. j. · 0,3) a eliminaci odloženého daňového závazku ve výši připadající na přecenění pozemku. Odložený daňový závazek k 31. 12. 2010 po této úpravě (oproti jeho výši 36 tis. p. j. vykazované v konsolidované rozvaze k datu akvizice) bude činit pouze 6 tis. p. j. (tj. 36 tis. p. j. – 0,3 · 0,2 · 500 tis. p. j.).

Tab. 3: Rozvahy sestavené pomocí poměrné metody ke všem relevantním závěrkovým datům

Rozvaha sestavená poměrnou metodou k 31. 12. 2010			
Aktiva v tis. p. j.		Pasiva v tis. p. j.	
GW	45	ZK	1 000
DNM	146	NZML	200
DHM	1 010	pNZML _S	0
KA	2 144	VH b.o.	220
		pVH b.o.s	-90
		CK	2 009
		ODZ	6
Σ Aktiv	3 345	Σ Pasiv	3345

Rozvaha sestavená poměrnou metodou k 31. 12. 2011			
Aktiva v tis. p. j.		Pasiva v tis. p. j.	
GW	45	ZK	1 000
DNM	120	NZML	420
DHM	902	pNZML _S	-90
KA	2 058	VH b.o.	50
		pVH b.o.s	-270
		CK	2 009
		ODZ	6
Σ Aktiv	3 125	Σ Pasiv	3 125

Rozvaha sestavená poměrnou metodou k 31. 12. 2012			
Aktiva v tis. p. j.		Pasiva v tis. p. j.	
GW	45	ZK	1 000
DNM	124	NZML	470
DHM	903	pNZML _S	-360
KA	1 613	VH b.o.	140
		pVH b.o.s	30
		CK	1 399
		ODZ	6
Σ Aktiv	2 685	Σ Pasiv	2 685

Rozvaha sestavená poměrnou metodou k 31. 12. 2013			
Aktiva v tis. p. j.		Pasiva v tis. p. j.	
GW	45	ZK	1 000
DNM	108	NZML	610
DHM	1 041	pNZML _S	-330
KA	1 591	VH b.o.	-250
		pVH b.o.s	60
		CK	1 689
		ODZ	6
Σ Aktiv	2 785	Σ Pasiv	2 785

Vysvětlivky: pNZML_S= podíl na nerozděleném výsledku minulých let jednotky S,
pVH b.o.s= podíl na výsledku hospodaření běžného období jednotky S.

V rámci konsolidovaného vlastního kapitálu bude investor vedle svých složek vlastního kapitálu vykazovat dále také podíl na změně jednotlivých položek vlastního kapitálu spoluovládané jednotky po datu nabytí podílu. Podíl investora na výsledku hospodaření spoluovládané jednotky (pVH b.o.s) k 31. 12. 2010 bude vycházet z násobku 30% podílu na rozdílu výsledku hospodaření účetní jednotky S k 31. 12. 2010 a výsledku hospodaření účetní jednotky S k datu, kdy investor nabyl tento 30% podíl na jednotce S. V dalších letech bude podíl investora na výsledku hospodaření spoluovládané jednotky (pVH b.o.s) vycházet již jen z násobku 30% podílu a výsledku hospodaření k závěrkovému datu. Do podílu investora na nerozděleném výsledku minulých let (pNZML_S) k 31. 12. 2011 bude zahrnut podíl investora na výsledku hospodaření spoluovládané jednotky S (pVH b.o.s) k 31. 12. 2010. Podíl investora na nerozděleném výsledku minulých let (pNZML_S) k 31. 12. 2012 bude součtem podílu investora na nerozděleném výsledku minulých let vykazovaném k 31. 12. 2011 a podílu investora na výsledku hospodaření spoluovládané jednotky S (pVH b.o.s) k 31. 12. 2012. Obdobně investor postupoval při výpočtu těchto položek i k dalším závěrkovým datům.

V důsledku změn přijatých mezinárodními standardy účetního výkaznictví musí investor účetní závěrku za sebe a spoluovládanou jednotku za účetní období, kterým je kalendářní rok 2013, sestavit pomocí ekvivalenční metody.

Nejprve by investor měl ocenit investici do společného podnikání k prvnímu dni období bezprostředně předcházejícího účetnímu období, k němuž má investor povinnost přejít na vykazování pomocí ekvivalenční metody. Ocenění investice by se mělo rovnat podílu investora na úhrnu účetních hodnot aktiv a dluhů (resp. čistých aktiv), které účetní jednotka předtím poměrně konsolidovala, a to včetně jakéhokoli goodwillu vzniklého z akvizice.

$$MUE = p \cdot (ICA_{EV} - ODD), \quad (3)$$

$$MUE = 0,3 \cdot (-530 + 100 - 20) = -60 \text{ (v tis. p. j.)}.$$

Protože tato částka nabyla záporné hodnoty a neexistuje faktický dluh, který by mohl být v této souvislosti vykázán, bude o výši, o kterou nemohlo být sníženo ocenění investice, upravena (tj. zvýšena o 60 tis. p. j.) položka nerozdělených výsledků minulých let. Výsledné ocenění investice v nulové výši, je považováno za počáteční ocenění, tj. jako by se jednalo o pořizovací náklady investice k původnímu uznání. Záporný rozdíl ve výši 60 tis. p. j. (jak bude spočítáno i v další části řešení ilustrativního příkladu, která se zabývá sestavením rozvah ke všem závěrkovým datům za předpokladu, že budou od prvopočátku sestaveny pomocí ekvivalenční metody) se skládá z vedlejších pořizovacích nákladů, které nebyly součástí výpočtu goodwillu, protože snížily výsledek hospodaření investora v roce nabytí podílu (a po tomto roce byly součástí nerozdělených výsledků minulých let), a z podílu investora na tak velké ztrátě vykázané spoluovládanou jednotkou, že o tento podíl (ve výši 30 tis. p. j.) nemohla být snížena investice, neboť nelze vykázat investici v záporné výši. Díky tomu, že je ocenění investice k 1. 1. 2012 v nulové výši považováno za původní ocenění (tj. jakoby se jednalo o pořizovací náklady), nebude již v budoucnu o tento neuznaný podíl investora na ztrátách spoluovládané jednotky sníženo ocenění investice. Pro srovnání dopadu tohoto neuznaného podílu investora (ve výši 30 tis. p. j.) na ztrátě spoluovládané jednotky S vykázané za rok 2011 budou dále v textu sestaveny výkazy pomocí ekvivalenční metody ode dne nabytí významného vlivu a dále ke všem závěrkovým datům.

Tab. 4: Rozvaha k prvnímu dni období bezprostředně předcházejícího období přechodu z poměrné metody na metodu ekvivalenční

Rozvaha sestavená ekvivalenční metodou k 1. 1. 2012					
Aktiva v tis. p. j.			Pasiva v tis. p. j.		
DNM	DNM _I k 31. 12. 2011	60	ZK	ZK _I k 31. 12. 2011	1 000
DHM	DHM _I k 31. 12. 2011	800	NZML	420 + 50 + 66	536
MUE		0	pNZML _S	-90 - 270 + 60	-300
ODP	0,2 · (330 - 0)	66	VH b.o.		0
KA	KA _I k 31. 12. 2011	2 010	pVH b.o.s		0
			CK	CK _I k 31. 12. 2011	1700
Σ Aktiv		2 936	Σ Pasiv		2 936

Rozvahy k následujícím závěrkovým datům investor sestavil podle pravidel IFRS stanovených pro použití ekvivalenční metody po prvotním uznání ocenění investice. Bližší postup pro sestavení rozvahy pomocí metody ekvivalence viz Taylor (1996), Zelenka – Zelenková (2013, s. 112).

Tab. 5: Rozvahy ke všem relevantním závěrkovým datům po přechodu z poměrné metody na metodu ekvivalenční

Rozvaha sestavená ekvivalenční metodou k 31. 12. 2012				Rozvaha sestavená ekvivalenční metodou k 31. 12. 2013			
Aktiva v tis. p. j.		Pasiva v tis. p. j.		Aktiva v tis. p. j.		Pasiva v tis. p. j.	
DNM	70	ZK	1 000	DNM	60	ZK	1 000
DHM	780	NZML	536	DHM	960	NZML	670
MUE	30	pNZML _s	-300	MUE	90	pNZML _s	-270
ODP	60	VH b.o.	134	ODP	48	VH b.o.	-262
KA	1 520	pVH b.o.s	30	KA	1450	pVH b.o.s	60
		CK	1 060			CK	1 410
Aktiv	2 460	Σ Pasiv	2 460	Σ Aktiv	2608	Σ Pasiv	2 608

Vysvětlivky: *MUE* = majetková účast oceněná pomocí ekvivalenční metody,
ODP = odložená daňová pohledávka.

Pokud by investor sestavoval ode dne nabytí podílu v účetní jednotce S výkazy pomocí ekvivalenční metody, pak by investor nejprve spočítal rozdíl mezi skutečnou pořizovací cenou investice (podrobněji viz Zelenka – Zelenková, 2013, s. 113) a podílem na identifikovatelných čistých aktivech oceněných k datu nabytí podílu v reálných hodnotách a snížených o odložený daňový závazek, vyplývající z tohoto přecenění. Výpočet je shodný s výpočtem goodwillu (1). V případě kladného rozdílu, se při použití metody ekvivalence goodwill nevykazuje. Za těchto podmínek bude použita tzv. nerozvinutá metoda ekvivalence, což znamená, že k datu nabytí podílu bude investice oceněna ve výši skutečných pořizovacích nákladů ani žádná z dalších položek rozvahy investora nebude k datu nabytí podílu upravována. Blíže o rozdílu mezi rozvinutou metodou ekvivalence a nerozvinutou metodou ekvivalence viz Zelenka – Zelenková (2013, s. 87). V případě záporného rozdílu, by investor zvýšil ocenění investice tak, aby odpovídalo podílu investora na identifikovatelných čistých aktivech oceněných k datu nabytí podílu v reálných hodnotách snížených o odložený daňový závazek vyplývající z tohoto přecenění a o stejnou výši by jednorázově upravil výši výsledku hospodaření za běžné období. Položka vykazovaná ve výkazu o úplném výsledku je obvykle nazývána výnosem ze šťastné koupě. Blíže o výnosu ze šťastné koupě viz Zelenka – Zelenková (2013, s. 98).

$$R = MU - p \cdot (IČ_{FV} - ODŽ), \quad (4)$$

$$R = 330 - 0,3 \cdot (370 + 600 - 120) = 45 \text{ (v tis. p. j.)}$$

Kladný rozdíl ve výši 45 tis. p. j. znamená, že k datu nabytí podílu by měla rozvaha sestavená pomocí ekvivalenční metody naprosto shodnou podobu s individuální rozvahou investora I. K závěrkovému datu (a k dalším závěrkovým datům) se změní ocenění investice ve výši podílu investora na změně vlastního kapitálu spoluovládané jednotky od data, kdy investor nabyl podíl na spoluovládané jednotce, k závěrkovému dni. V případě, že se vlastní kapitál držené jednotky snížil, snížil se ocenění investice ve výši podílu investora na tomto snížení. V případě, že se vlastní kapitál zvýšil, obdobně se zvýší ocenění investice ve výši podílu investora na tomto zvýšení. Změna ocenění investice se souvztačně projeví ve změně vlastního kapitálu. Podle toho, která položka vlastního kapitálu spoluovládané jednotky se po datu nabytí podílu zvýšila nebo snížila, odrazí se investorův podíl na změně této položky ve stejné struktuře i ve vlastním kapitálu vykazaném v rozvaze sestavené pomocí ekvivalenční metody.

Ze změny ocenění investice vyplyne investorovi i povinnost spočítat odloženou daň. Výpočet odložené daně je obdobný výpočtu (2). Došlo-li ke snížení ocenění investice oproti

její původní výši v pořizovacích nákladech, pak měla být vykázána odložená daňová pohledávka⁴. Došlo-li ke zvýšení ocenění investice oproti její původní výši v pořizovacích nákladech, pak bude vykázán odložený daňový závazek.

$$ODP = (MU - MUE) \cdot t, \quad (5)$$

$$ODP_{k31.12.2010} = (330 - 240) \cdot 0,2 = 18 \text{ (v tis. p. j.)},$$

$$ODP_{k31.12.2011} = (330 - 0) \cdot 0,2 = 66 \text{ (v tis. p. j.)},$$

$$ODP_{k31.12.2013} = (330 - 60) \cdot 0,2 = 54 \text{ (v tis. p. j.)}.$$

Pokud by investor pro zobrazení investice v účetní jednotce, kterou spoluovládá, používal ode dne nabytí podílu ekvivalenční metodu, měly by rozvahy k jednotlivým závěrkovým datům následující podobu:

Tab. 6: Rozvahy ke všem relevantním závěrkovým datům sestavené pomocí ekvivalenční metody za předpokladu, že by jednotka I ekvivalenční metodu používala již od data nákupu investice

Rozvaha sestavená ekvivalenční metodou k 31. 12. 2010			
Aktiva v tis. p. j.		Pasiva v tis. p. j.	
DNM	80	ZK	1000
DHM	920	NZML	200
MUE	240	pNZML _s	0
ODP	18	VH b.o.	268
KA	1970	pVH b.o. _s	-90
		CK	1850
Aktiv	3228	Σ Pasiv	3228

Rozvaha sestavená ekvivalenční metodou k 31. 12. 2011			
Aktiva v tis. p. j.		Pasiva v tis. p. j.	
DNM	60	ZK	1000
DHM	800	NZML	468
MUE	0	pNZML _s	-90
ODP	66	VH b.o.	98
KA	2010	pVH b.o. _s	-240
		CK	1700
Σ Aktiv	2936	Σ Pasiv	2936

Rozvaha sestavená ekvivalenční metodou k 31. 12. 2012			
Aktiva v tis. p. j.		Pasiva v tis. p. j.	
DNM	70	ZK	1000
DHM	780	NZML	566
MUE	0	pNZML _s	-360
ODP	66	VH b.o.	140
KA	1520	pVH b.o. _s	30
		CK	1060
Aktiv	2436	Σ Pasiv	2436

Rozvaha sestavená ekvivalenční metodou k 31. 12. 2013			
Aktiva v tis. p. j.		Pasiva v tis. p. j.	
DNM	60	ZK	1000
DHM	960	NZML	706
MUE	60	pNZML _s	-330
ODP	54	VH b.o.	-262
KA	1450	pVH b.o. _s	60
		CK	1410
Σ Aktiv	2584	Σ Pasiv	2584

Nyní již je možné porovnat výše jednotlivých vykazovaných položek. Při srovnání položek vykázaných v rozvahách sestavených k 31. 12. 2012 a k 31. 12. 2013 (viz Tab. 6), s rozvahami ke stejným závěrkovým datům, avšak sestavených po přechodu z poměrné metody na ekvivalenční metodu (viz Tab. 5), jsou patrné rozdíly právě v ocenění investice, v důsledku

⁴ Odloženou daňovou pohledávku (na rozdíl od odloženého daňového závazku, který se vykazuje vždy) je možné vykázat pouze při splnění podmínek stanovených IAS 12.

rozdílné výše ocenění investice je vykazována odlišná výše odložené daně a dále jsou vykázány v rozdílné výši některé položky vlastního kapitálu.

V rozvaze k 31. 12. 2012 uvedené v Tab. 5, je vykázána položka celkových nerozdělených zisků minulých let ve výši 236 tis. p. j. (tj. 536 tis. p. j. – 300 tis. p. j.), avšak v rozvaze uvedené v Tab. 6 ve výši 206 tis. p. j. (tj. 566 tis. p. j. – 360 tis. p. j.). Jak již bylo zmíněno v předchozím textu, rozdíl je způsoben tím, že ocenění investice k 1. 1. 2012 je považováno za výchozí ocenění, a proto neuznaný investorův podíl na ztrátě ve výši 30 tis. p. j. nemusí být nejdříve vykompenzován podílem investora na ziscích spoluovládané jednotky, a teprve pak bude možno zvýšit ocenění investice. Proto je i ocenění investice o 30 tis. p. j. vyšší a v důsledku toho je vyšší i odložená daňová pohledávka o 20 % na těchto 30 tis. p. j. Odlišná výše odložené daňové pohledávky vyvolá odlišnou výši vykazovaného výsledku hospodaření k datu akvizice. Všechny tyto rozdíly mají dopad i do následujícího roku a budou mít dopad i do všech výkazů sestavovaných k dalším závěrkovým datům.

Rozdílná výše nerozdělených zisků minulých let (*NZML*) účetní jednotky I uvedených v Tab. 5 ve výši 536 tis. p. j. oproti vykázání této položky uvedené v Tab. 6 ve výši 566 tis. p. j. je způsobena vedlejšími pořizovacími náklady, které při použití poměrné metody snižovaly výsledek hospodaření investora v roce pořízení investice. Na rozdíl od poměrné metody, ekvivalenční metoda při výpočtu rozdílu (resp. goodwillu) vychází z pořizovacích nákladů investice, a proto budou vedlejší pořizovací náklady zpočátku součástí ocenění investice nerozvinutou metodou. A později, kdy dojde k vykázání velké ztráty u spoluovládané jednotky, se v důsledku snížení ocenění investice tyto v podstatě stanou součástí podílu investora na nerozdělených výsledcích minulých let spoluovládané jednotky (*pNZMLs*).

Závěr

Ačkoliv účetní jednotky, které pro zobrazení společného rozhodujícího vlivu v konsolidovaných účetních výkazech používaly poměrnou metodu, měly povinnost přejít na sestavení těchto výkazů pomocí metody ekvivalence až za účetní období počínající dnem 1. 1. 2013 a později, praktický dopad přechodu se projevil již v účetní závěrce za bezprostředně předcházející účetní období. Z důvodu zajištění srovnávacích údajů bylo nezbytné, aby se úpravy související s přechodem projevíly již k 1. 1. 2012. K prvnímu dni bezprostředně předcházejícího účetního období se majetková účast ocenila podílem na identifikovaných čistých aktivech⁵ zvýšených o goodwill. Vycházelo-li by ocenění této investice v záporné výši, pak se investice ocení částkou nula a rozdíl zvyšuje hodnotu nerozdělených výsledků minulých let, pokud tento rozdíl nepředstavuje skutečný dluh. Z ilustrativního příkladu, na kterém je názorně ukázán praktický postup transformace výkazů, je patrné, že problematickým místem může být příliš velká záporná výše vlastního kapitálu spoluovládané jednotky. Pokud budou striktně dodržována pravidla IFRS 11 stanovená pro přechod, pak tyto skutečnosti způsobí, že celková výše vlastního kapitálu nebude po přechodu z poměrné metody na metodu ekvivalence rovna částce, v jaké by byl tento vlastní kapitál vykázán, pokud by investor pro vyjádření svého podílu v účetní jednotce ode dne nabytí tohoto podílu sestavoval účetní závěrku pomocí ekvivalenční metody. Rozdílnost položky vlastního kapitálu je způsobena zejména ustanovením IFRS 11 (odst. C3 Basis for Conclusions), které stanovuje, že ocenění investice k 1. dni bezprostředně předchozího účetního období je považováno, jako by šlo o pořizovací náklady investice. V důsledku této fikce je ocenění investice ve výši nula považováno, jako by se jednalo o počáteční pořizovací náklady. Tento stav nelze považovat za přerušení uznávání podílu investora na dalších ztrátách vlastněné jednotky. V důsledku toho má omezenou působnost i

⁵ A to tak, jak by byla jejich hodnota stanovena pro potřeby sestavení konsolidované účetní závěrky poměrnou metodou k 31. 12. 2011.

další pravidlo, stanovené v IAS 28, že investor znovu začne uznávat svůj podíl na ziscích vlastněné jednotky až poté, co se jeho podíl na ziscích vyrovnal podílu na ztrátách, který nebyl uznán. Výsledkem všeho, co bylo zmíněno výše, je, že investorův podíl na některých ztrátách spoluovládané jednotky nebude nikdy zohledněn v ocenění investice.

Literatura:

- [1] Alfredson, K. aj. (2007): *Applying International Financial Reporting Standards*. Hoboken, Wiley, 2007.
- [2] Ernst & Young (2011): *Challenges in adopting and applying IFRS 11*. Ernst & Young, 2011, [cit. 31. 3. 2014],
<[http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Applying_IFRS_11/\\$File/Applying_IFRS_11.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Applying_IFRS_11/$File/Applying_IFRS_11.pdf)>.
- [3] IASB (2011): *Basis for Conclusions on IFRS 11 Joint Arrangements*. London, IFRS Foundation, 2011.
- [4] IASCF (2005): *Mezinárodní standard účetního výkaznictví (IFRS)*. Praha, Svaz účetních, 2005.
- [5] Picker R. aj. (2012): *Applying International Financial Reporting Standards*. Hoboken, Wiley, 2012.
- [6] Taylor, P. A. (1996): *Consolidated financial reporting*. London, Paul Chapman, 1996.
- [7] Zelenka, V. (2006): *Goodwill, principy vykazování v podniku*. Praha, Ekopress, 2006.
- [8] Zelenka, V. – Zelenková, M. (2011a): *Nové a novelizované IFRS týkající se konsolidace a ekvivalenční metody*. Finanční řízení & controlling v praxi, 2011, roč. 2, č. 9, s. 21-27.
- [9] Zelenka, V. – Zelenková, M. (2011b): *Základy konsolidačních metod*. Finanční řízení & controlling v praxi, 2011, roč. 2, č. 7-8, s. 33-38.
- [10] Zelenka, V. – Zelenková, M. (2013): *Konsolidace účetních výkazů. Principy a praktické aplikace*. Praha, Ekopress, 2013.

Přechod z poměrné metody konsolidace na metodu ekvivalence podle IFRS

Marie Zelenková

ABSTRAKT

Příspěvek se zabývá přechodem vykazování konsolidovaných účetních výkazů pomocí poměrné metody na metodu ekvivalence. Pro účetní závěrky, jejichž období začíná dnem 1. 1. 2013 a později, vešel v účinnost IFRS 11 Společná uspořádání, který plně nahradil IAS 31 Účasti na společných podnikáních. IFRS 11 již nedovoluje výběr ze dvou variant a povoluje i pro zobrazení společného rozhodujícího vlivu již jen metodu ekvivalence. Spoluovládající jednotky, které do té doby sestavovaly výkazy za skupinu pomocí poměrné konsolidační metody, jsou nuceny přejít na vykazování pomocí metody ekvivalence. Cílem příspěvku bylo na ilustrativním příkladu poskytnout praktický návod transformace těchto výkazů z poměrné metody na metodu ekvivalence v souladu s požadavky IFRS 11 a upozornit na vybrané problémy, které se v souvislosti s přechodem mohou objevit.

Klíčová slova: Ekvivalenční metoda; IFRS; Konsolidovaná účetní závěrka; Poměrná metoda konsolidace; Společná podnikání; Spoluovládající jednotka.

Transition from proportionate consolidation method to the equity method according to IFRS

ABSTRACT

The article deals with transition from consolidated financial statements reported by proportionate consolidation method to these reported by equity method. IFRS 11 Joint Arrangements that fully superseded IAS 31 Interests in Joint Ventures become effective for financial statements for annual periods beginning on or after 1 January 2013. IFRS 11 doesn't enable to use both alternative methods, i.e. proportionate consolidation and equity method. This standard allows only equity method for accounting for joint control over joint venture. Venturers that had prepared financial statements by proportionate consolidation method to that date must apply equity method for financial reporting now. The aim of this paper is to present application guidance of transition from proportionate consolidation to equity method according to requirements of IFRS 11 and to refer to specific problems relating to this transition.

Key words: Equity method; IFRS; Consolidated financial statements; Proportionate consolidation method; Joint ventures; Venturer.

JEL classification: M41.